

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
менеджменту, логістики
та інновацій
Протокол № 2 від 31.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріла НЕМАШКАЛО

**ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО
ТА УПРАВЛІННЯ СТАРТ-АП ПРОЕКТАМИ**

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **«Логістика»**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник:
к.е.н., доцент

Підписано КЕП

Лідія МАЖНИК

Завідувач кафедри
менеджменту, логістики та
інновацій

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Гарант програми

Тетяна КОЛОДІЗЄВА

Харків
2023

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Інноваційне підприємництво та управління стартап проектами» викладається в рамках пілотного проекту «Підприємницький університет».

Навчальна дисципліна дозволяє сформувати знання щодо принципів і закономірностей ефективного управління стартап проектами в сучасному інноваційному підприємницькому просторі. Основними завданнями вивчення дисципліни «Інноваційне підприємництво та управління стартап проектами» є:

поглиблення та систематизація знань щодо складу та принципів функціонування стартап екосистеми, сутності та класифікації стартапів;
ознайомлення з етапами та методами управління стартап проектами;
формування практичних навичок щодо управління стартап проектами.

Завдяки використанню сучасних інструментів реалізації стартап проектів підвищується ефективність реалізації підприємницького проекту, що зменшує обсяги його фінансового забезпечення в умовах невизначеності.

В основу робочої програми покладено розробки та методичні рекомендації стартап-інкубатора YEP за підтримки Міністерства освіти і науки, Міністерства цифрової трансформації, Дія.Бізнес та Українського фонду стартапів.

Мета навчальної дисципліни: засвоєння здобувачами теоретико-методичних основ та підходів з управління стартап проектами, формування системи теоретичних знань і набуття професійних компетентностей щодо розробки, аналізу, реалізації інноваційних проектів задля фінансового забезпечення та сталого функціонування.

Для досягнення поставленої мети сформовано такі **завдання**:

виявлення проблем та потреб суспільства, що потребують інноваційних рішень;

генерувати інноваційні ідеї задля створення та організації стартапу, у тому числі за рахунок креативного та дизайн мислення;

аналіз основних принципів роботи стартап екосистеми;

ефективна робота інноваційного підприємництва та в стартап команді;

розробка бізнес моделі стартапу;

створення інноваційного продукту;

підготовка стартап проекту для пошуку фінансування.

Об'єктом навчальної дисципліни виступають стартап проекти та підприємництво інноваційного спрямування. **Предметом** навчальної дисципліни є виступають особливості організаційної діяльності та управління інноваційним підприємництвом та стартап проектами.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 4	СК 7
РН 1	ЗК10 СК6, СК 11
РН 5	
РН 6	
РН 11	
РН 15	
РН 16	

де, РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

РН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень;

РН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації;

РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;

РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації;

РН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько-свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності;

РН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним;

ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні;

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо;

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту;

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**Зміст навчальної дисципліни**

Змістовий модуль 1. *Інноваційне підприємництво та старт-ап екосистема. Проблема-рішення та пошук бізнес-моделі. Customer Discovery phase.*

Тема 1. Старт-ап екосистема та інноваційне підприємництво.

Складові старт-ап екосистеми. Особливості старт-ап проектування. Специфічні ознаки старт-ап проектування. Інноваційне підприємництво та його види. Customer Discovery phase.

Тема 2. Основні принципи формування команди, ролі в команді старт-апу

Характеристика основних принципів формування команди. Опис та різновид ролей в команді старт-апу. Формування команди. Етапи розвитку та динаміка команди старт-ап проекту. Менеджмент старт-ап проектів.

Тема 3. Дизайн мислення.

Характеристика та ключові ознаки дизайн мислення. Специфічні складові дизайн мислення. Визначення переліку проблем, характеристика емпатії. Особливості процесу пошуку та вибору ідей для реалізації старт-ап проектування та інноваційного підприємництва.

Тема 4. Валідація ідеї старт-апу.

Валідація ідеї старт-апу: процес, основні етапи. Корисні інструменти для експериментів та тестування ідей на початкових стадіях. Валідація ідей в технологічному старт-апі.

Тема 5. Канва бізнес моделі.

Канва бізнес моделі: складові та характеристика інноваційного підприємництва та старт-ап проектування. Вступ, обґрунтування проблеми та рекомендації щодо їх вирішення. Портрет клієнта, ціннісна пропозиція.

Змістовий модуль 2. Валідація бізнес моделі. Customer Validation phase. Знайомство з основними інструментами для управління старт-апами.

Тема 6. Дослідження клієнтів. Попереднє дослідження ринку. Валідація ключових гіпотез.

Дослідження потенційних клієнтів, виявлення потреб. Попереднє дослідження ринку. Валідація ключових гіпотез та бізнес моделі. Customer Validation phase. Презентації ідей старт-апів.

Тема 7. Оцінка ринку. Аналіз конкурентів.

Мінімально життєздатний продукт (MVP): характеристика та основна ціль його розробки. Складові конкурентоспроможності інноваційного підприємництва та старт-ап проекту. Фактори конкурентоспроможності інноваційного підприємництва та старт-апу. Підходи до забезпечення конкурентоспроможності інноваційного підприємництва та старт-апу. Ключові характеристики та критерії конкурентоспроможності інноваційного підприємництва та старт-апу. Підходи до оцінки конкурентоспроможності інноваційного підприємництва та старт-апу: теорія ефективної конкуренції, оцінка конкурентоспроможність товару, метод конкурентних переваг.

Тема 8. Основи маркетингу для стартапів та інноваційного підприємництва

Основи маркетингу для інноваційного підприємництва та стартапів. Розробка переліку заходів маркетинг плану.

Тема 9. Основи про інвестиції, фінанси та юридичні особливості стартапів.

Законодавча база інвестиційної діяльності. Юридичні аспекти та особливості інноваційного підприємництва та стартап проектування. Специфіка інвестиційно-інноваційного підприємництва міжнародного рівня.

Тема 10. Презентація стартапу. Пітч-дек.

Особливості презентації стартапу. Специфіка пітч-деку. Характеристика ключових складових стартапу та інноваційного підприємництва. Інноваційне підприємництво та стартап: презентація та пітч-дек.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять

Назва теми та/або завдання	Зміст
Тема 1 Лабораторне завдання 1	старт-ап екосистема
Тема 2 Практичне завдання 1 Практичне завдання 2	Основні принципи формування команди, ролі в команді стартапу. Динаміка команди
Тема 3 Практичне завдання 3	Дизайн мислення. Визначення проблем, емпатія
Тема 3 Лабораторне завдання 2	Дизайн мислення. Пошук і вибір ідей
Тема 4 Лабораторне завдання 3	Валідація ідеї стартапу
Тема 5 Лабораторне завдання 4	Канва бізнес моделі. Вступ, проблема та рішення
Тема 5 Практичне завдання 4	Канва бізнес моделі. Портрет клієнта, ціннісна пропозиція
Тема 6 Лабораторне завдання 5 та 6	Дослідження клієнтів. Попереднє дослідження ринку. Валідація ключових гіпотез. Презентації ідей стартапів. Валідація бізнес моделі. Customer Validation phase. Знайомство з основними інструментами для управління стартапами
Тема 7 Лабораторне завдання 7	Мінімально життєздатний продукт (MVP)
Тема 7 Практичне завдання 5	Оцінка ринку. Аналіз конкурентів

Тема 8 Практичне завдання 6	Основи маркетингу для старт-апів
Тема 9 Лабораторне завдання 8	Основи про інвестиції, фінанси та юридичні особливості старт-апів
Тема 10 Практичне завдання 7	Презентація старт-апу. Пітч-дек

Перелік самостійних робіт з курсу наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Список самостійних робіт

Назва теми та/або завдання	Зміст
Тема 1-10	Пошук, добір і огляд літератури з даної теми
Тема 1-10	Підготовка до експрес-тесту
Тема 2, 3, 5, 7, 8, 10	Підготовка до практичних занять
Тема 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9	Підготовка до лабораторних занять
Тема 1-10	Виконання індивідуального завдання (презентація)
Тема 1-10	Підготовка до підсумкової контрольної роботи

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1, 3, 4, 7), дискусії (теми 1, 7), проблемна лекція (Тема 2, 5, 8), лекція-провокація (Тема 6)).

Наочні (демонстрація ілюстративного матеріалу (теми 1–10), робота з джерелами статистичної інформації (тема 1–10) та нормативними актами (тема 1, 7)).

Практичні (практична та лабораторна робота (тема 1–10), робота в малих групах (теми 2, 3), кейс-стаді (тема 3, 4), різноміснi індивідуальні (теми 2–10) та групові роботи (теми 2–10), моделювання професійних ситуацій (теми 2–10)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається для дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Індивідуальні навчально-дослідні завдання (25 балів), письмова контрольна робота (10 балів), колоквиум (20 балів), есе (5 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалавр) рівень вищої освіти
Спеціальність «Менеджмент»
Освітня програма «Логістика»
Навчальна дисципліна «Інноваційне підприємництво
та управління старт-ап проектами»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. *Стереотипне завдання* (10 балів). Охарактеризуйте ключові аспекти, що сприяють втіленню старт-ап проекту та інноваційного підприємництва. Які базові складові обов'язково мають бути розглянуті для успішного впровадження ідей. Відповідь обґрунтуйте.

2. *Діагностичне завдання* (10 балів). Здійсніть SWOT аналіз діяльності української кондитерської компанії Харківська бісквітна фабрика в м. Харків. Запропонуйте три типи інновацій та напишіть план заходів їх впровадження.

3. *Діагностичне завдання* (10 балів). Сформулюйте ключові гіпотези щодо старт-апу на обрану самостійно тему. Здійсніть покроково розробку та планування експериментів для підтвердження гіпотез, зафіксувавши у переліку їх послідовність. Напишіть перелік питань і вірогідних сценаріїв для інтерв'ю і опитувань. Відповідь обґрунтуйте та доповніть особистими висновками.

4. *Евристичне завдання* (10 балів). Оформіть та відповідним чином заповніть у таблиці дев'ять сегментів, що відповідають візуалізації бізнес-моделі Канва на тему Інноваційне підприємництво у сфері харчової промисловості.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту, логістики та інновацій
№ _____ від «___» _____ 20__ р.

Екзаменатор к.е.н., доц.

Лідія МАЖНИК

Зав. кафедрою д.е.н., проф.

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Кожне завдання екзаменаційного білету оцінюється по 10 балів.

Критерії оцінювання завдань подано далі:

оцінка 10 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами аналізу стану та прогнозування діяльності підприємства, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді повинно бути акуратним, логічним та послідовним;

оцінка 9-8 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами аналізу стану та прогнозування діяльності підприємства, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді повинно бути акуратним, логічним та послідовним;

оцінка 7-6 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; при наявності незначних арифметичних помилок (тобто методичний підхід до вирішення задачі є правильним, але допущені незначні неточності у розрахунках певних показників) або не зовсім повних висновків за отриманими результатами розв'язання задачі. Оформлення виконаного завдання має бути охайним;

оцінка 5-4 балів ставиться за повне засвоєння матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Завдання виконуються з цілomu правильно з використанням типового алгоритму, але при їх виконанні здобувач припускається значних помилок;

оцінка 3-2 балів ставиться за невиконання значної частини завдання, стикається зі труднощами при викладанні основних положень матеріалу навчальної дисципліни;

оцінка 2-1 бали ставиться здобувачу, що не опанував програмний матеріал, не може правильно виконати лабораторні завдання, стикається зі значними труднощами при викладанні основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бланк С. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію / Стів Бланк, Боб Дорф ; пер. з англ. Наталія Валевська.– Київ: Наш формат, 2019. – 511 с.

2. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / І. В. Гой. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 368 с.

3. Дорф Б. Священна книга стартапера. Як побудувати успішну компанію / Б. Дорф, С. Бленк. – Київ : Наш формат, 2018. – 512 с.

4. Коллінз Дж. Від хорошого до величного / Дж. Коллінз. – Київ : Наш формат, 2017. – 368 с.

5. Менеджмент стартап-проектів: Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: К. О. Бояринова. – Електронні текстові дані (1 файл: 5,85 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 153 с. – Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/35988/1/Menedzhment_s-p.pdf.

6. Мирошніченко О. Базовий посібник з інтернаціоналізації бізнесу і виходу на ринки Європейського Союзу / О. Мирошніченко. – Київ : ФОП Клименко Ю. Я., 2014. – 180 с.

7. Остервальдер А. Розробляємо ціннісні пропозиції. Як створити продукти та послуги, яких хочуть клієнти / А. Остервальдер та Ів Піньє. – Київ: Наш формат, 2018. – 324 с.

8. Остервальдер А. Створюємо бізнес-модель : Новаторські ідеї для всіх і кожного / А. Остервальдер та Ів Піньє. – Київ: Наш формат, 2018. – 284 с.

9. Райз Е. стартап без помилок: як сучасні підприємці використовують безперервні інновації для створення радикально успішного бізнесу / Е. Райз. – Харків : Vivat, 2018. – 367 с.

10. Розробка стартап-проектів: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальностей 151 – «Автоматизація та комп'ютерноінтегровані технології» та 152 – «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка» / О. А. Гавриш, К. О. Бояринова, К. О. Копішинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові данні (1 файл: X,XX Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 188 с. - Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29447/1/Rozrobka_startupproektiv_Konsp.lekts.pdf.

Додаткова

11. Внукова Н. М. Стратегічні цілі регіонального розвитку з фінансового забезпечення інноваційного підприємництва / Н. М. Внукова // Стратегії розвитку Харківської області на період 2021–2027 років: зб. наук. пр. за матеріалами круглого столу (м. Харків, 23 січ. 2020 р.) / за ред. С. В. Глібко, Ю.В. Георгієвського. Харків, НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. С.19–24. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23013>.

12. Ворона Т. Стартап на мільйон [Текст] : як українці заробляють статки на технологіях / Т. Ворона. – Харків : Vivat, 2021. 223 с.

13. Горовіц Б. Ви те, що ви робите. Як створити корпоративну культуру / Бен Горовіц. – Київ : Наш формат, 2020. – 219 с.

14. Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами. Методичні рекомендації до написання курсової роботи для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. О. М. Ястремська, Л. О. Мажник; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дан. (551 КБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 30 с. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30596>.

15. Іпполітова І. Я. Умови розвитку інноваційного підприємництва в Україні / І. Я. Іпполітова // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXVIII міжнар. науково-практ. конф., 28-30 жовт. 2020 р. : тези допов. / за ред. проф. Є. І. Сокола. – Харків: НТУ «ХПІ», 2020. – Ч. 3. – С. 135. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24610>.

16. Канеман Д. Мислення швидке й повільне / Д. Канеман. – Київ : Наш формат, 2020. – 479 с.

17. Логінова К. С. Особливості розробки та реалізації стартап-проектів в сучасній економіці: теоретичний аспект / К. С. Логінова // International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences". – 2023. – №11. – URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30859>.

18. Сенор Д. Країна стартапів : історія ізраїльського економічного дива [Текст] / Ден Сенор і Сол Сингер. – 3-тє вид. – Київ : Yakaboo publishing, 2019. – 357 с.

19. Тіль П. Від нуля до одиниці. Нотатки про стартапи, або Як створити майбутнє / П. Тіль. – Київ. Наш формат, 2020. – 225 с.

20. Шей Т. Доставка щастя. Шлях до прибутку, задоволення і мрії : Т. Шей. – Львів. Видавництво Старого Лева, 2021. – 304 с.

21. Павліченко П. В. Моделювання макроекономічного стану України: тенденції розвитку секторів економіки / П. В. Павліченко. // Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Електронний журнал. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – № 3. – С. 191–197. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25046>.

22. Підприємництво, торгівля, біржі в процесі соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс] : монографія / І. В. Гонtareва, Г. Л. Матвієнко Біляєва, В. І. Ковальова [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Гонtareвої. – Електрон. текстові дан. (2,70 МБ). – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 155 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20275>.

Інформаційні ресурси

23. Дизайн-мислення для інновацій. Онлайн курс на освітній платформі Prometheus. – Режим доступу: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+DTI101+2017_T3.

24. Український фонд стартапів. – URL: <https://usf.com.ua/about-usf/> Український фонд старт-апів (офіційна назва Фонд Розвитку Інновацій).

25. Ukrainian Future Incubator. – URL: <https://www.ufincubator.com>.

26. Освітній серіал для молоді «Стартуй стартап» від YEP. – URL: <https://yep.piar.io/diia-startup>.

27. Платформа відкритих інновацій Reactor.ua. – URL: <http://www.reactor.ua>.

28. Стартап-інкубатор YEP. – URL: <https://www.yepworld.org/>.

29. Школа стартапів Y COMBINATOR. Онлайн курс на освітній програмі Prometheus. – URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+SS101+2021_T2.